

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De septimo p[re]cepto eccl[es]ie dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

dicit: Dilites q̄ accipiūt decimas in aliquibz terris: nō habēt ius accipiēdi decimas. hoc em̄ ius spūale est debetū ministris dei. Quā nō cadit in latā psonaz: sed res ille tēporales q̄ a iure exigunt̄ ex cōcessiōe ecclie date sunt aliquibz mīstribz ppter aliqua seruitia q̄ fecerint ecclie. sicut z ecclia pōt remittere ipos fructus q̄ debent p decima. Nō tamē remittit ius exigēdi decimas nec tollit debetū reddēdi. Hec de decimis dicta sufficiāt.

De septimo p̄cepto ecclie del.

Septimū p̄ceptū ecclie est de eustratiōe excōicatorū. vt p̄z. xj. q. iij. Cū ex cōicatio. z ca. q̄ cōicauerit. Nā participare cū excōicatis maior̄ excōicatiōe in diuinis scient̄ est mortale. Etā p̄icipādo in loq̄la / in mēsa / in salutatōe / z in alijs hmōi / q̄ fieret in p̄ceptū ecclie / vel post p̄hibitionē p̄lati / rōspēat̄ sup h̄ factā fm̄ Tho. z alios doct. catholicos. Nota tñ q̄ h̄ decretū fuit modificatū: teste dño archiepo. s. q̄ nō tenent̄ fideles excōicatos vitare etiā in diuinis: nisi postq̄ fuerint publice denunciati. Vel ppter publicā manuū insecutionē in psonā eccliafficā / nec solū ex p̄cepto ecclie tenemur vitare excōicatos: s; tenemur abstinere ab oī actu q̄ p̄hibet sub pena excōicatiōis: z permāxime late sententiē. Nā cōtrariū faciēdo est pctm̄ mortale / siue sit lata a iure vniuersali / siue synodali / siue ab homine / etiā si illud de se nō esset peccatum: pura ingredi monasteriū monialium / non mala intentiōe: sed ad videndum locum monasterij de se nullū est pctm̄. Sed si lata est sententiā excōicatiōis. In gradientes: extra casuz necessitatē ingrediēs peccat mortali: z h̄ nisi excuset cū ignorantia iuris illius z habeat iustam cām ignorantie: z nisi sententiā iniuste ferret ab homine. Nam etiā si liger talis sententiā / nō tamē conscientia in cōspectu eterni iudicis nisi p̄tēneret: vt d̄ dñs archieps. Circa istud p̄ceptū de eustratiōe excōicatorū: sunt notāda p̄ba anrea sancti Tho. in. iij. lib. sent. dist. xvij. vbi q̄rit: Utr̄ liceat excōicatos vitare in pure corpallibus. Dicit em̄ q̄ duplex est excōmunicatio: Una est minor̄ q̄ sepat tñ a p̄icipatione sacramentoz / sed nō a cōione fidelium: z sō tali excōicatio licet cōmunicare: sed non licet et iacramenta cōferre. Alia est maior̄ excōicatio: z hec sepat hominē a sacramētis ecclie z a cōmuntione fidelium: z ideo excōmunicatio tali excōmunicatiōe cōmunicare nō licet: Sed qz ecclia excōmunicatiōe ad modelā: z non ad interitum in dicit excipiunt̄ ab hac generalitate quedā in quibz cōmunicare licet: scilicet in his q̄ p̄tinet ad salutē: quia de talibus homo cum excōicato loqui potest: z etiā alia verba interserere: vt facilius salutis verba ex familiaritate recipiantur. Excipiunt̄ etiā quedā p̄sone ad quas p̄tinet p̄missio excōmunicati. s. vxor / seruus / filius / rusticus / z seruicūs: sed hoc intelligendū est de filijs nō emācipatis / als tenerent vitare patrem. De alijs autem intelligit̄ q̄ licet excōmunicato cōmunicare / si ante excōmunicatiōe se ei subdiderunt / non autē si post. Quidā autē int̄elligunt ecōuerso scilicet q̄ superiores possunt licite cōmunicare inferioribz. Alij p̄o d̄dicūt / sed ad minus in his eis cōicare debēt: in quibus eis sunt obligati: qz sicut inferiores obligant̄ ad obsequium superiorum: ita superiores ad pudentiā inferioroz. Sūt etiā quidā casus excepti: sc̄ qñ ignoratis emere / vel etiā accipere elemosynā: sicut si aliq̄s videat excōicatum in necessitate: qz tunc ex p̄cepto charitatis tenet̄ ei p̄uidere. Et hec om̄ia h̄ versu cōtinent̄ Utile / lex / humile / res ignorata / necesse. Ut vtile referat̄ ad p̄ba salutis: lex ad matrimonij: humile ad subiectionem / cetera patent. Hec Thomas. Ad clare intelligendum hāc materiam de participatiōe cū excōicatis est cōsiderandū q̄ excōicatio minor̄ p̄icipādo cū excōicatis maior̄ excōicatiōe i casu

Preceptū de excōicatiōe est modificatum z quō.

Quā lata est iura.

Duplex excōicatio.

Excōicatio ē quādam medela a n̄tiaz.

Quō h̄ hic excōicatio minor̄.

De preceptis

nō cōcesso. s; q̄ participat̄ cū excōmunicato minorē excōmunicatōe nō incurrit̄ alī
quā excōmunicatōe vel pct̄m. Et hoc est qd̄ cōiter dicit̄ a doctorib; q̄ excōmunicatō
nō trāsit̄ in tertiā p̄sonā. Tota ergo difficultas cōsistit̄ ad cognoscendū q̄ sunt
casus in quib; hō potest cōuersari cū excōmunicatis maiorē excōmunicatōe salua cō
scientia. Idcirco nota q̄ scrius Tho. in. liij. lib. sen. dist. xvij. ar. vt supra. ex
cipit̄ quinq; differētias p̄sonaz que oēs cōphendunt̄ in isto versu que ipse ibidē
dem allegat. videlz Utile: lex. humile: res ignorata: necesse. Et ideo ad maiorē
rē euidētiā post illa q̄ ipse ibidē magistraliter determinat scire debes primo q̄
participat̄es cum excōmunicatis maiorē excōmunicatōe ne cōtrahāt minorē excōmunicatōe
Excōmunicatōis p̄sonā excusant̄ respectu utilitatis. Ideo dicit̄ in versu. Utile. Hec aut̄ utilitas
participatiū est duplex. Una quidē ips̄ excōmunicat̄: vt cū q̄s loquit̄ et de his q̄ p̄tinēt ad abso
Excusatio lutionē pcurandā vel etiā ad salutē aīe: quibus alla incident̄ interponat̄ vt ver
Prima bā salutē magis p̄ficiat̄ vt dicit̄ ibidē scrius Thomas: Et ideo ad p̄dicatōnez
admittunt̄ excōmunicari. Et iā utilitas pōt cōsiderari ex pte eius q̄ p̄cipat̄ cū ex
cōmunicato ex eo q̄ debet et aliqd̄ dare: et si nollit̄ dare p̄t̄ in iudicio cōuentri. Ali
ter excōmunicatus ex delicto cōmoduz reportaret. Potest etiā talis de salute aīe
sue licite loq̄ petēdo ab eo cōsiliū si necesse fuerit: casu q̄ nō posset h̄re recursum
ad aliū. Secūdo excusat̄ lex matrimoni. Id cōsequēter dicit̄ in versu. Lex. Hoc
Secūdo tamē intellige cū dist̄inctōe. Nā si excōmunicatio fuerit̄ lata in altero cōiugū: ex eo
q̄ matrimoniu est̄ illicite cōtractū: tūc neuter pōt cū altero p̄cipare. Si vō ex
cōmunicatio fuerit̄ lata p̄pter aliud delictū: tūc in p̄cipatōe q̄ ad redditōne debet
et vterq; excusat̄. In alijs vō mulier excusat̄ p̄cipatōe cū viro excōmunicato. Sed
vir cū sit caput vxoꝝ nō excusat̄ p̄cipatōe cū vxoꝝ excōmunicata: q̄ debet eā co
gere vt faciat̄ se absoluere. Sed qd̄ dicemus si marit̄ vocaret̄ aliq̄ excōmunicatū
ad mēsam: nūquid vxoꝝ poterit̄ comedere cū viro suo ad mēsam illā? Sup
isto casu credūt̄ doctores q̄ nō: pōt tamē in eadem domo in alia mēsa comedere.
Tertio excusat̄ hūilitas subiectōis vel seruitutis. Ideo filij q̄ sūt sub po
Tertio restate patris vel etiā mācipat̄ q̄ sunt cōmensales patri et ab eo habēt̄ necessa
ria: excusant̄ p̄cipando cū patre excōmunicato. Alij aut̄ filij nō excusant̄: etiā mo
nachj excusant̄ p̄cipando cū suo abbate excōmunicato. Et sicut̄ clericū deputat̄ ad
seruitiū pontificis sui excōmunicat̄. Partiter excusant̄ serui: ancille: rustici q̄ colunt̄
terras dñoz suoz et alij subiecti. Distingue t̄m si tales ante excōmunicatōne dñi sūt
grāt obligati et t̄m inceptat̄ sūt tūc excusant̄. Si aut̄ post excōmunicatōne itraue
rūt ad seruitiū etiā dist̄ingue: q̄ si ignorauerūt: et postea sciūt̄: nō tenēt̄ discedere
cū dāno suo. Si vō a p̄ncipio sciuerūt tenēt̄ discedere nisi necessitas eos
cōpulsisset q̄ fierēt de familia ei⁹. Mercenarij quoq; et nutrices filioꝝ: armige
ri: milites: et vasalli excusant̄ in his in quib; sunt obligati suis sup̄iorib;. Qui vō
fuerūt absoluti ab obsequio seruitutis vel fidelitatis q̄ diu eoz dñs est̄ excōmunicatus
dñt̄ ab eo abstinere. Excusant̄ etiā patres participando cū filijs excōmunicatis et
sicut̄ dñi et nobiles cū seruis suis excōmunicatis: nō quidē simpliciter sicut̄ sanctū Tho.
vbi sup̄. In his t̄m in quib; sunt eis obligati: q̄ sic inferiores obligant̄ ad obsequi
um sup̄iorū: ita sup̄iores ad p̄videntiā inferiorū. Sunt alij q̄ dicūt̄ q̄ tunc est̄ di
Quarta cere q̄ nō excusant̄: q̄ tenebant̄ eos corrigere. Quarto excusat̄ ignorantia: s; si
subdit̄ in vsu Res ignorata. S; intellige de ignorantia facti: p̄babilis. Tūc aut̄
dicit̄ q̄s ignorare factū: q̄ nō cōstat̄ ei q̄ ille facit̄ tale qd̄. Pura q̄ clericū p̄berat̄
ait̄: q̄ nec ipse vidit̄. nec ē fama ita publica q̄ debeat oīno credi. Nā si ab aduer
sario talia audit̄ vbi leuit̄ fama nō dicit̄ sibi de h̄ formare p̄ciētā. Si vō fama ē
publica: vel audit̄ a fidedignis q̄ aliq̄s sit publice excōmunicatus: Vel q̄ notorie
aliqd̄ fecit̄ p̄pter qd̄ incidit̄ in excōmunicatōne tūc debet talē vitare tam in publico
q̄ in occulto donec fuerit̄ certificat⁹. Sed ignorantia iuris nō excusat̄ nisi illos
quibus licet̄ ius ignorare vt sunt pueri nondum docti: capaces: raceo plura alia

sup hac materia. Quinto excusat necessitas tā excōicari q̄ p̄icipātis: iō in Quinta
 sine p̄sus ponit̄ necesse. Propterea peregrini/viatores/ & siles in necessitate cō
 stituti licite p̄nt̄ recipere ab excōicari necessaria ad vite sustentationē: vt d̄r Tho.
 vbi s̄. Nec est expectanda vltima necessitas: vbi gr̄a. Si excōicatus a te p̄t̄
 hospitriū: nō debes expectare donec ab oib; alijs sit expulsus. Amplius p̄t̄ q̄s
 p̄icipare cū excōicato in eodē crimine p̄pter qd̄ q̄s est excōicatus. s. dando p̄si
 lliū/ auxiliū/ vel fauorē. & talis incurrit eandē iniam. Et intellige p̄siliū vel au
 xiliū/ sine q̄ nō erat factururus. Aut p̄t̄ q̄s cū excōicato participare in crimine
 mortali: sed nō in illo p̄pter qd̄ est excōmunicat̄: & p̄pter talē participatōnē pech
 car quidē mortalit̄: sed nō incurrit maiorē excōicatioē: sed tantūmō minorē.
 Vel cū excōicato p̄t̄ q̄s participare in diuinis. s. recipiēdo corpus ch̄i cū eo
 vel sacros ordines: & tūc incurrit excōmunicatioē minorē: & peccat mortalit̄.
 In alijs aut̄ casib; nō peccat q̄s mortalit̄ participādo cū excōicatis/ nisi p̄pter
 cōtempnū p̄cepti. Sacerdos aut̄ q̄ aliquē excōicatu maiorē excōmunicatioē
 recipit ad diuina officia seu eccliaistica sacra vel ad eccliaistica sepulturā: talis
 licet nō sit irregularis peccat tamē mortalit̄: & est valde p̄pinquus irregularita
 ti. Nā est ei interdicit̄ ingressus ecclie. Et si postq̄ est interdicitus ingerit se in
 diuinis in suo officio sicut p̄ius irregularis efficit̄. Nec excerpta sunt a diuer
 sis hincinde signant̄ a summa Bartholomei de Pisis: & a summa dñi archi
 epi de Florentia: & a sancto Tho. Demū p̄t̄ q̄s participare cū excōicatis: nō Sexta
 qd̄ in crimine: sed in alijs actib; humane p̄uersatiōis in casu nō cōcesso de qui
 bus scrius Tho. in. iij. li. sen. di. xvij. vbi mouet dubiū Utrū diffinitio excōi
 catōis a quibusdā posita sit cōuentēs: adducit duos p̄sus: sic. Si pro delictis tis p̄icipi
 anathema q̄s efficiat̄. Os/orare/vale/cōmuniō/mēsa negat̄. Qui q̄ p̄icipat pantes ex
 loquēdo: comedēdo/ & in similib; cū eo q̄ est excōicatus excōmunicatioē maio cōicant̄.
 ri incurrit minorē excōicatioē: sed declaremus hos p̄sus. Primo cū dicit̄ in Utrandē
 p̄su os: intellige q̄ nullus debet p̄icipare cū eo q̄ est excōicatus excōicatioē ma sunt excō
 tori in osculo pacis siue in locutione: iō familiaritas/pudor/ timor scādali/ nō munitat̄
 excusat participatōnē cū excōicatis in locutione. Nec etiā licet excōicato mitte
 re litteras vel recipere/ vel nūctos/ nisi in casu q̄ liceret ei loq̄. Si dicit̄. Cur ech
 clesia tāta seueritate vitit̄ vt interdicit̄ fideles loq̄ cū excōicatis: qz cuz lingua Primo
 sit facilis & mobilis cū difficultate retineri p̄t̄: Dic q̄ sc̄ta m̄r ecclia est tota
 clemēs & misericors: ideo imitat̄ clemētissimū deū/ q̄ teste sancto Tho. in. iij.
 li. sen. di. xvij. vbi querit̄ Utrū ecclia debeat aliquē excōmunicare: Plerūq̄
 flagellat̄ p̄ctōres vt eos ad viam salutis reducat. Aliq̄ p̄o subtrahit̄ b̄nficia
 sua vt p̄ctōr humilitatus infirmitatē suā recognoscat. Sic partē ecclia separ ex
 cōmunicatos ab actib; corporalib; legitimis: & alia b̄nficia spūalia ab eis subtra
 hit: vt p̄ humilitatē seipso recognoscat̄ & ad deū redeant. Secūdo cū d̄r i ver Secūdo
 su/orare: intellige q̄ nō debem⁹ cū excōicatis orare/ nec dicere officiū/ nec au
 dire missam cū eis. Et si excōmunicatus intraverit eccliam ad orandū/ alij re
 nenē exte vel p̄curare vt exeat/ si est publicatus. Sunt q̄ dicūt q̄ si excōicatus
 intrauit eccliam/ nō causa orandū: sed p̄pter aliud agendū: p̄t̄ fidelis p̄tinuare
 orōnē suā. Sed q̄rit̄: an p̄ excōicatis sit orandū: Si dic̄/ excōicatis sunt sepa
 ti ab ecclia: q̄ nō est p̄ eis orandū. Cōtra. Ecclia orat̄ p̄ hereticis & paganis/ q̄
 sunt extra eccliam: q̄ etiā debet orare p̄ excōicatis: q̄uis sint extra eccliaz. Re
 spōdet scrius Tho. in. iij. li. sen. di. xvij. vbi querit̄: utrū incōpetens sit diffini
 tio excōmunicatioē in respōsione ad p̄mū argumētū/ dices ita. Pro infide
 lib; orat̄: sed ip̄i fructū orōnis nō p̄cipiūt/ nisi ad fidē cōuertant̄. Similit̄ & p̄
 excōicatis orari p̄t̄ q̄uis nō int̄ orones q̄ pro mēbris ecclie fiunt: et tamē fru
 ctuz orōnis nō p̄cipiūt q̄dsu in excōicatioē manēt. Sed orat̄ vt de eis spūs
 p̄nie vt ab excōicatioē soluant̄. Nec Thomas. Tertio d̄r in p̄su/ vale: per Tertio

De preceptis ecclesie

quod dicitur intelligi quod non debes salutare excommunicatum: id est qui salutat aut resalutat excommunicatum: incurrat minorem excommunicationem. Sunt qui dicunt quod si aliquis assurgat vel reuertentia exhibeat alicui excommunicato aut inclinaret se salutanti: aut moueat labia dummodo nihil dicat quod non incurrat excommunicationem. Ratio huius est: quia pene molliende sunt potius quam nimis exasperande: ut dicitur de pe. dist. 1. §. pene.

Quarto

Quarto sequitur in versu: comunio. intellige quod excommunicatus non debet communicare cum alijs in sacramentis: vel non debet communicare in alijs actibus humane conversationis: et precipue in actibus legitimis. Unde non debet quod facere aliquid. Item cum excommunicatis: tenet tamen deus factus cum similibus: deducto omni alto impedimento.

Nota hic quod excommunicatio dicitur quodammodo exclusio a comunione: ideo excommunicare: id est extra comunione facere vel comunione privare. Est autem triplex comunio fidelium. Prima dicitur comunio in corpore: secundum ad exteriorem conversationem secundum actus legitimos quod attendunt in osculo: in oratione: in salutatione: et huiusmodi. Secunda dicitur comunio in corpore et spirituali: et hec est secundum ad susceptionem sacramentorum: et precipue secundum ad corporalem comunione. Tercia dicitur comunio pure spiritualis que est per dilectionem interioris charitatis: que consistit in participatione bonorum spiritualium: iuxta illud: participet me fac deus omni timore. Sic patet secundum hanc triplicem comunione: est triplex excommunicatio. Una que dicitur excommunicatio maior: que excludit hominem a predicta triplici comunione. Alia que dicitur excommunicatio minor: que prohibet participando cum excommunicatis maior excommunicatione in casu non precesso: hec excludit hominem a participatione et a comunione sacrorum. Tercia dicitur excommunicatio que infligitur a deo pro peccato mortali: et talis excommunicatio excludit charitatem: per quam

Quinta

participant bona spiritualia omni fidelium in ecclesia dei. Quinta dicitur in psalmo: mensa negat. per quod dicitur intelligi quod prohibet participatio cum excommunicatis in cibo et potu. Sed si hospitaretur sum in aliquo domo et supueniat excommunicatus et ingerat se ad mensam: tunc si talis est publice excommunicatus teneor surgere non obstante cuiuscumque scandalo. Si vero est occulte excommunicatus et non possum sine nota surgere: non teneor surgere. Etiam dato quod talis publice sit excommunicatus non teneor exire de domo: sed possum ibi hospitari. Sunt qui dicunt quod potest quis in eadem camera cum excommunicato comedere: sed non in eadem mensa. Ad maiorem tamen omnium superiorum dictorum intelligentiam: sunt diligenter notanda verba aurea sancti Thome in 4. sententiarum dist. 17. ubi mouet dubium: utrum participare cum excommunicato in casibus non precessis sit peccatum mortale: ubi sic ait. Quidam dicunt quod quicumque aliquid participat excommunicato: vel cibo: vel quicumque dictorum modorum secundum quod est communicare non licet peccat mortaliter: nisi in casibus exceptis a iure: sed hoc videtur valde graue quod homo pro vno cibo leuius excommunicatum alioquin mortaliter peccat et multis excommunicatis laqueum damnationis ingereret quod in eis retorqueret: id est alijs probabiliter videtur quod non sit peccatum mortale: sed solum quod in crimine sibi participat vel in diuis vel in preceptum ecclesie. Hec Thome. Et dicitur per quod excommunicatio minor aliquid est peccatum mortale aliquid veniale. Volo dicere: stat quod homo incurrat excommunicationem minorem: etiam non peccat mortaliter: puta quod homo participat cum excommunicato excommunicatione maiori: loquendo: salutando: orando: communicando: et comedendo. Ad enim sit sic participando: peccat mortaliter: dato quod excommunicationem incurrat: nisi fiat in preceptum ecclesie: ut dicit Thome ubi supra. Dicit autem ille participare ex preceptum quod ad libitum sine respectu: aut sine necessitate conuersat cum excommunicato: loquendo: comedendo et huiusmodi. Liquet etiam ex dictis quod excommunicatio est grauissima omnium penarum: ubi dicit Thome in 4. sententiarum dist. eadem ubi dicitur Thome per aliquid temporalis dano debeat quod excommunicari: Cum autem pene sint medicus ne: ut dicit philosophus in 1. libro ethicorum. Item. Item ecclesia videtur excommunicationem per medicamie animarum. Et si cur prudens medicus curando morbosas egritudines videtur aliquid medicamentis leuibus et suauibus: aliquid medicamentis afflictius ac mordacibus. Sic facit ecclesia in spiritualibus. Nam aliquid curat infirmitates animarum per leuia et suauia: id est per exhortationes et monitiones blandas ac suauis et per ministracionem sacramentorum. Aliquid autem curat egritudines animarum per medicas mordaces et afflictiuas: puta per increpasiones.

**Ecclesia
videt excommunicationem
per
medicina**

Beneficioꝝ recognitio Fo. XCII.

partiones ac subtractiones sacramentoz pꝛuando z separādo a cōmunionē fi deliū qꝛum ad rebelles z incorrigibiles z qꝛum ad hoc vtrif ex cōmunitatōe que est grauissīma penaz. Hinc Hiero. in epla ad amicū egrorū cōsolatoria/ q̄ incipit: Quāqꝫ certissime nouerim/ dicit sic: Artis est medicīne aliquotiens ignibꝫ ac ferro curare. quid mirꝫ si dñs nostraz medicꝫ animaz turbīnibꝫ excu riat/ morbis examinet/ calamitatibꝫ purget. Fortitudinis ē nrē: q̄ si p ignes z flammaz valoz more purgari. hec Hiero. Hec de septē pꝛceptis ecclie q̄ exten dunt ad oēs fideles dicta sufficiāt. Nā sunt plura alia pꝛcepta ecclie ad diuersꝫ sos status psonaz q̄ causa breuitatis omittunt.

Qualiter rememoratio beneficioꝝ omnipotentis dei est salubris medicina languentis ac sitientis anime. Et agitur de septem sacramentis ecclesie dei in generali.

Demum. quia nihil qd sic indignationē prouocet altissimū dei q̄ bñficia tacere diuina: iō teste Leone papa. Dagnū pñ/ culū ē hoies eē in gꝛos deo: z p obliuionē bñficioꝝ eius nec de correptione cōpungi/ nec de remissione letari. Oꝛer q̄ gratiosum eē ho/ minē z deuorū/ q̄ pꝛcepta grē z munera eiꝫ manere sibi desiderat ac mltiplica
Hō dz et se gr̄ do
ri. Felix itaqꝫ q̄ dona grāz reflectit in eū in q̄ est plenitudo bonitatis z gratie. Cui si pro acceptis bñficijs gratos nos exhibemꝫ: locū in nob factmꝫ vt maio ra adhuc pꝛe mereamur. Discute q̄ diligētꝫ o anima: q̄t z q̄nta bñficia tibi cōtulit omnipotēs ac verus deꝫ. Que obsecro corda/ q̄ lingue/ q̄ voces ad agen das et gratias cōtendere poterūt. Propꝛea Chry. in. li. de cōpunctōe cordis/ ait: Si milles moriamur: etsi oēs pꝛures animi expleamꝫ nihil dīgnū gerimꝫ ad ea q̄ nos ipi pꝛcepimꝫ a deo. Clama q̄ cū dauid z dicit: Quid retribuā dño p oibꝫ q̄ retribuit mihi. Brez cogita ac tecū mente reuolue aurea pꝛba Augu. q̄ te excitant ad agēdas grās creatori tuo in lib. de spū z anima. ca. xix. vbi pul cre cōmemorat bñficia sibi a dño pꝛcessa dicens: Miser ego q̄ntū deberem dilligere deū meū q̄ me fecit cū nō erā. me redemit cū pteram: nondū erāz ex nihilo me fecit/ nō lapidē/ nō arborē/ nō auē/ nō aliud de animalibꝫ: sed hominē voluit me esse. Dedit mihi viuere/ sentire/ discernere/ de multis pꝛcul liberauit me: q̄n errabaz reduxit me: quando ignorabā docuit me: q̄n peccabā corripuit me: q̄n contristabar consolatꝫ est me: quādo desperabā cōfortabat me: quādo cecidit erexit me: quādo stertē tenuit me: quādo sus duxit me: quādo veni suscepit me. Hec z multa alia fecit mihi deus: de quibꝫ dulce erit mihi semp loqꝫ/ semp cogitare/ semp grās agere p omnibꝫ bñficijs suis. Cum enim cunctis sit pꝛeulꝫ dens z cunctoz curā gerat z singulꝫ q̄si omnibꝫ puidēs. Ita totū ad custodiam meā occupatum video: vt si ego sup custodiā meam stabo quāsi oim oblitꝫ sse z mihi solt intendere velit. Semp se pūtem exhibet: semp se patuz offert/ si me parum inuenit. Quocunqꝫ me pꝛero: nō me deserit nisi ego pꝫ deserā: neqꝫ p his omnibꝫ qd̄ rependā habeo nisi tm̄ vt diligā. Nō em̄ melius ac decentius q̄ p dilectionē rependit pōt qd̄ p dilectionē datū est. Hec Augu. Etā Joan. Chry. ad deuote meditandū: ordinem mirabilem diuine pudentie nos excēl tat in sermone septuagesime/ q̄ incipit: Dignitas humane originis. vbi sic ait Tibi celū die lucē splēdore vestit z sol fulgoribꝫ decorat. In nocte clarissimo lune specko. z astroz fulgure vario polꝫ tpe lustrat: vt diei noctisqꝫ vlcissimū die z numerositas tempoz dignoscat: z post diurnū laborē re qes miserꝫ mortalibꝫ pbeat. Tpa alternis vicibꝫ imutant. Frondescūt silue: amenant cāpi: prata vī rescūt. Animāta cūcta diuersis vsibꝫ pꝛeata: edunt ferꝫ: parēt impio: obsequa seruant. Scatent fontes: Amnes fluūt: Instructis terminis maria cocreantur. Gaudet post hyemē verna temperies: estatꝫ flagrātia decoquit mēses. Autū